

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Oddi wryh: Llywodraeth Cymru

Dyddiad: 21 Ionawr 2021

Lleoliad: Y Senedd, Bae Caerdydd

Teitl: Craffu ar Gyllideb Ddrafft y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar gyfer 2021-22

1. Diben

Ysgrifennodd Cadeirydd y Pwyllgor at y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Gweinidog Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg ar 18 Tachwedd 2020, yn eu gwahodd i roi tystiolaeth ar y cynigion sydd ganddynt yn y Gyllideb Ddrafft a gofyn iddynt gyflwyno papur ar y Gyllideb Ddrafft.

2. Cyflwyniad

Mae'r papur hwn yn darparu gwybodaeth i'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg am gynigion cyllideb plant a phobl ifanc y dyfodol ar gyfer 2021-22 ac mae hefyd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am feysydd penodol o ddiddordeb i'r Pwyllgor.

Sylwebaeth ar Gamau Gweithredu a manylion dyraniadau'r Llinell Wariant yn y Gyllideb

Roedd y gyllideb Ddrafft fanwl a gyhoeddwyd ar 21 Rhagfyr yn nodi ein cynlluniau gwario ar gyfer y MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn ôl y Llinell Wariant yn y Gyllideb.

Nid oes ffigurau ar gael ar gyfer 2022-23 ar hyn o bryd am fod y gyllideb ddrafft ond yn cwmpasu un flwyddyn yn unig.

Dengys y tablau isod symudiadau'r gyllideb o gyllideb Atodol gyntaf 2020-21 i Gyllideb Ddrafft 2021-22.

Dyraniadau o fewn y MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

AGA			
CAM GWEITHREDU	Cyflenwi Gwasanaethau GIG wedi'u Targedu		
LLINELL WARIANT YN Y GYLLIDEB	Cyllideb Atodol Gyntaf 2020-21	Newid	2021-22
	£m	£m	£m
Cymru Iachach – Y Blynyddoedd Cynnar	6.3	0.7	7.0

AGA	Cefnogi Plant		
CAM GWEITHREDU	Cefnogi Plant		
LLINELL WARIANT YN Y GYLLIDEB	Cyllideb Atodol Gyntaf 2020-21	Newid	2021-22
	£m	£m	£m
Cymorth i Ofal Plant a Chwarae	63.351	17.900	81.251
Cefnogi Hawliau Plant	0.991	0	0.991
Cefnogi Plant	3.289	0.576	3.865
Y Comisiynydd Plant	1.580	0	1.580
Cymorth i Deuluoedd a Phlant	3.604	2.400	6.004
Cyfanswm Cefnogi Plant	72.815	20.876	93.691

Mae newidiadau sydd wedi'u cynnwys yn y MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn ymwneud â'r canlynol:

Cam Gweithredu – Cyflenwi Gwasanaethau GIG wedi'u Targeddu – Cymru Iachach

- Cynnydd o £0.7m yn y cymorth ar gyfer Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar. Bydd hyn yn rhoi'r cynllun 'Siarad gyda fi' ar waith ac yn darparu cyllid i gefnogi'r cynlluniau braenaru newydd drwy drawsnewid systemau.

Cam Gweithredu – Cefnogi Plant (gwahanol Linellau Gwariant yn y Gyllideb)

- Cynnydd o £17.9m yn y Cymorth ar gyfer Plant a Chwarae mewn perthynas â chynnydd o £15m yn y Cynnig Gofal Plant, cynnydd o £1.9m yn y gyfradd gysoni â'r cyfnod sylfaen a throsglwyddo cyllideb o £1m ar gyfer Llwg yn ystod y Gwyliau o'r MEG Addysg.
- Cynnydd o £0.576m ar gyfer Cefnogi Plant mewn perthynas â'r Fframwaith Maethu Cenedlaethol.
- Cynnydd o £2.4m yn y Cymorth i Deuluoedd a Phlant gan gynnwys cymorth mewn perthynas â gwrthdaro rhwng rhieni; cymorth rhianta mewn perthynas â Deddf Plant (Cymru), profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a chostau rhaglenni ychwanegol.

AGA	CAFCASS		
CAM GWEITHREDU	CAFCASS		
LLINELL WARIANT YN Y GYLLIDEB	Cyllideb Atodol Gyntaf 2020-21	Newid	2021-22 Cyllideb Ddrafft
	£m	£m	£m
CAFCASS Cymru	12.152	1.470	13.622

Mae newidiadau i **Gam Gweithredu CAFCASS** yn adlewyrchu'r cynnydd arfaethedig y cytunwyd arno yn 2020 oherwydd y galw o fewn y gwasanaeth wrth iddo gyflawni ei rwymedigaethau statudol. Mae'r cynnydd yn cynrychioli cyllid ar gyfer costau staff disgwylidig a gwasanaethau cyswllt drwy orchmynion llys yn 2021-22.

Llinell Wariant yn y Gyllideb 0030 – Dyraniadau Uniongyrchol Eraill y GIG

- £17m sydd wedi'i gynnwys yn y Gronfa Gofal Integredig ar gyfer gweithgareddau rhaglenni ar gyfer 'Plant ar Ffiniau Gofal' (£15m) a dyraniad newydd ar gyfer llety diogel i blant ag anghenion emosiynol ac ymddygiadol pen uchaf, cymhleth (£2m).

Dyraniadau newydd yn y MEG Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg sy'n berthnasol i blant a phobl ifanc

Llinell Wariant yn y Gyllideb 0270 – Iechyd Meddwl

- £4m o gymorth ychwanegol ar gyfer y Dull System Gyfan (y Dull Ysgol Gyfan gynt) i wella mynediad er mwyn cefnogi lles emosiynol ac iechyd meddwl plant a phobl ifanc.
- £5.4m o gyllid ychwanegol i gefnogi pobl ifanc â chyflwr iechyd meddwl wedi'i ddiagnosio drwy wasanaethau cymunedol neu wasanaethau arbenigol i gleifion mewnol.

3. Effaith gwariant ar ddatblygu hawliau plant o dan Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru)

O dan Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011, rydym wedi rhoi ystyriaeth gytbwys i'r hawliau a nodir yn y CCUHP. Mae Cyllideb ddrafft 2021-22, a gyhoeddwyd ar 21 Rhagfyr, yn nodi effeithiau ein penderfyniadau gwario fel rhan o'r prif naratifau ym mhenodau pedwar a chwech, gan dynnu sylw at benderfyniadau gwario sy'n cael effaith uniongyrchol ar blant a phobl ifanc. Ategir hyn gan yr Asesiad Effaith Integredig Strategol yn Atodiad C, sy'n nodi'r dystiolaeth gyd-destunol a fu'n sail i'n penderfyniadau gwario, gan gynnwys effaith y pandemig ar blant a phobl ifanc. Mae Atodiad C hefyd yn cynnwys astudiaethau achos manylach o effeithiau penderfyniadau gwario penodol, gan gynnwys un astudiaeth o'n cymorth ar gyfer iechyd meddwl plant a phobl ifanc.

Mae'r dystiolaeth a geir yn y papur hwn hefyd yn rhoi rhagor o wybodaeth am y ffordd y mae Hawliau Plant wedi llywio blaenoriaethau cyllidebol yn y MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a'r MEG Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg.

Yn unol â thystiolaeth rydym wedi'i darparu wrth graffu ar gyllidebau blaenorol, mae dull gweithredu integredig yn ein galluogi i ddeall effaith gyffredinol penderfyniadau ar blant a phobl ifanc yn gliriach. Mae'n rhaid cynnal asesiadau effaith manwl, gan gynnwys Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant, fel rhan o'n gwaith parhaus i ddatblygu ac adolygu polisïau. Bydd yr asesiadau hyn yn parhau i gael eu defnyddio i lywio penderfyniadau cyllidebol a'r asesiad effaith ehangach o'r gyllideb.

Mae'r dull hwn o weithredu, yng nghyd-destun y dyraniadau cyllidebol, yn sicrhau bod dystiolaeth a dealltwriaeth o effeithiau yn cael eu hystyried o'r cychwyn a thrwy gydol ein paratodau ar gyfer y gyllideb.

Mae ein hadnodd asesu effaith integredig yn parhau i'w gwneud yn ofynnol i hawliau plant gael eu hystyried, a lle y bo angen, i asesiad llawn o'r effaith ar hawliau plant gael ei gwblhau. Mae proses yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant yn rhoi lle canolog i hawliau plant pan fyddwn yn datblygu deddfwriaeth, polisïau newydd a rhaglenni.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)

Mae'r portffolio Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn cefnogi ein huchelgeisiau i wella iechyd a llesiant unigolion, teuluoedd a chymunedau. Gwneir hyn drwy gyflawni'r tri amcan a nodir yn Ffyniant i Bawb, sef: darparu gwasanaethau iechyd a gofal o safon sy'n addas i'r dyfodol, hyrwyddo iechyd da a llesiant i bawb a chreu cymunedau mwy iach ac amgylcheddau gwell. Rydym wedi mabwysiadu ymagwedd hirdymor wrth ddatblygu ein cynlluniau gwariant ar gyfer 2021-22, gan roi pwyslais ar gyflawni ein gweledigaeth ar gyfer gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol integredig yn y dyfodol fel y'i nodir yn y ddogfen Cymru Iachach, ein Cynllun Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Mae'r MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn cynnwys y cyllid refeniw a chyfalaf craidd ar gyfer GIG Cymru, yn ogystal â chyllid i gefnogi gweithgareddau wedi'u rhaglennu a reolir yn ganolog mewn perthynas ag iechyd y cyhoedd, gofal cymdeithasol a chefnogi plant.

Mae Cymru Iachach yn cyflawni ein hymrwymiad yn 'Ffyniant i Bawb' i gyhoeddi cynllun hirdymor ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru mewn ymateb i adroddiad yr Adolygiad Seneddol o Ddyfodol Hirdymor Iechyd a Gofal Cymdeithasol. Mae'r Cynllun yn adeiladu ar athroniaeth Gofal Iechyd Darbodus i effeithio ar iechyd a llesiant drwy gydol oes. Rhoddir pwyslais ar fesurau atal er mwyn helpu pobl i reoli eu hiechyd a'u llesiant eu hunain, gan alluogi pobl i fyw'n annibynnol cyhyd ag y bo modd.

Ein nod yw cymryd camau sylweddol tuag at newid ein meddylfryd o driniaeth i atal. Y weledigaeth rydym wedi'i nodi yn Cymru Iachach yw canolbwyntio mwy ar atal ac ymyrryd yn fuan, yr ydym yn parhau i'w cefnogi drwy gymorth cyffredinol yn ogystal chymorth mwy penodol. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth, cyngor a chymorth i rieni

drwy ymgyrch Magu Plant. Rhowch Amser Iddo; cymorth ar gyfer lleferydd, iaith a chyfathrebu drwy Siarad gyda Fi: Cynllun Cyflawni ar gyfer Lleferydd, iaith a Chyfathrebu; a'r gwaith sy'n mynd rhagddo i leihau neu liniaru effaith profiadau niweidiol yn ystod plentyndod.

Yn ogystal â buddsoddi'n sylweddol yn y GIG yn 2021-22, rydym yn dyrannu swm ychwanegol o £20m ar gyfer cymorth yn ystod y blynyddoedd cynnar i blant, pobl ifanc a theuluoedd. Bydd swm ychwanegol o £16.9m yn y Cynnig Gofal Plant a swm pellach o £3.1m er mwyn ehangu rhaglen Drawsnewid y Blynyddoedd Cynnar gan adeiladu ar yr hyn y gwyddom ei fod yn gweithio o raglen Dechrau'n Deg a Teuluoedd yn Gyntaf a chymorth ar gyfer lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Mae ein cymorth i ddarpariaeth gofal plant a chwarae yn cyfrannu at bob un o'r nodau llesiant ac, yn benodol, at y rhai sy'n ymwneud â Chymru ffyniannus ac iachach. Gall buddsoddi mewn darpariaeth gofal plant a chwarae o safon helpu plant ifanc i ddatblygu'n oedolion iach ac egnïol. Mae'n datblygu eu llesiant gwybyddol a chymdeithasol ac emosiynol ac yn lliniaru effeithiau andwyol profiadau niweidiol yn ystod plentyndod. Gall gofal plant hefyd alluogi rhieni i weithio a hyfforddi a chodi teuluoedd allan o dlodi.

Mae ein Cynnig Gofal Plant yn cefnogi'n benodol amcanion llesiant Llywodraeth Cymru, yn arbennig o ran:

- Cefnogi pobl a busnesau i ysgogi ffyniant
- Hyrwyddo iechyd da a llesiant i bawb
- Cefnogi pobl ifanc i gyflawni eu llawn botensial
- Meithrin uchelgais ac annog dysgu am oes

Byddwn yn parhau i lunio ein dyraniadau cyllidebol yn unol â gweithgareddau ataliol, gan gyflawni ymyriadau cadarnhaol sy'n diogelu'r sylfeini sydd eisoes wedi'u gosod, gan gynnwys ein hymrwymiad i hawliau plant, ac yn adeiladu arnynt.

Dull Ataliol

Dull System Gyfan

- Caiff swm ychwanegol o £4m ei ddyrannu er mwyn ehangu'r gwaith o gyflwyno'r dull system gyfan o'r MEG Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg. Bydd hyn yn cynyddu'r dyraniad yn 2021-22 i £7m o'r MEG Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg. Bydd y buddsoddiadau yn helpu i gynyddu darpariaeth gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion ac yn ymestyn y cynlluniau mewngymorth presennol ar gyfer y Gwasanaeth Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed ymhellach i 2021-22. Mae'r gwasanaethau hyn yn helpu i atal problemau iechyd meddwl a llesiant mwy difrifol ymhlith plant o oedran ysgol rhag gwaethygu ac yn sicrhau gwelliannau cynaliadwy i amseroldeb ymyriadau. Hefyd, mae £2m yn y MEG Addysg sy'n cefnogi'r rhaglen hon, sy'n golygu bod cyfanswm o £9m wedi'i neilltuo ar ei chyfer.

Maethu Cenedlaethol

- £0.6m ychwanegol i gefnogi rhaglen waith bresennol y Fframwaith Maethu Cenedlaethol a datblygu Maethu Cymru. Mae'r rhaglen waith yn canolbwyntio ar ailgydbwysu darpariaeth gwasanaethau, gan ateb y galw am wasanaethau a gwella ansawdd lleoliadau. Mae cymorth hefyd yn ymestyn i feysydd gwaith allweddol eraill sy'n ymwneud â gofal preswyl, gan gynnwys darparu llety diogel i blant ag anghenion cymhleth ac ystyried ffyrdd o ddefnyddio trefniadau gwarcheidiaeth arbennig.

Cymorth cynnar

- £3.1m ychwanegol, sydd hefyd yn cynnwys £0.7m o gyllid Atal yn Fuan cynllun Cymru Iachach o'r MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Bydd y cyllid hwn yn darparu amrywiaeth o ymyriadau mewn amrywiaeth o raglenni sy'n cefnogi plant a theuluoedd, gan gynnwys Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu er mwyn helpu i roi'r cynllun cyflawni ar waith; cymorth mewn perthynas â gwrthdaro rhwng rhieni; cymorth rhianta mewn perthynas â Deddf Plant (Cymru), profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a chostau rhaglenni ychwanegol.

Y Cynnig Gofal Plant

- £16.9m ychwanegol, gyda chynnydd o £15m yn y gyllideb llinell sylfaen graidd ar gyfer y Cynnig Gofal Plant ac £1.6m i gysoni'r gyfradd ar gyfer elfen addysg gynnar y Cynnig â'r elfen gofal plant.

Y Gronfa Gofal Integredig

- Cynnal cyfanswm y buddsoddiad yn y Gronfa Gofal Integredig ar gyfer Plant sydd ar Ffiniau Gofal (£15m) a blaenoriaethu dyraniad newydd o £2m i gefnogi plant ag anghenion sylweddol sy'n derbyn gofal sy'n cael eu hanfon allan o Gymru ar hyn o bryd.

CAFCASS Cymru

- Cynnydd arfaethedig o £1.470m, y cytunwyd arno yn 2020-21, oherwydd y galw o fewn y gwasanaeth wrth iddo gyflawni ei rwymedigaethau statudol. Mae'r cynnydd yn cynrychioli costau staff disgwylidiedig a gwasanaethau cyswllt drwy orchmynion llys.

Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed y GIG ar gyfer Haen 4 a Thimau Dwys Cymunedol

- Buddsoddiad ychwanegol o £5.4m ar gyfer y plant a'r bobl ifanc agored i niwed hynny y mae angen cymorth mwy sylweddol arnynt. Cynigir cymorth o'r fath ar lefel gymunedol lle y bo'n bosibl ond, mewn rhai achosion, mae'n gofyn am ymyrraeth arbenigol Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) a all arwain at driniaeth fel cleifion mewnol.

4. Dyraniadau o ran polisi a deddfwriaeth

Mae'r Pwyllgor yn gofyn am ddiweddariad ar dyraniadau o fewn MEG lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Cyllideb Ddrafft 2021-22 yn y meysydd canlynol sydd o ddiddordeb i'r Pwyllgor:

Costau deddfwriaeth: *Gwariant wedi'i gynllunio ar weithredu Deddf Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb Resymol) (Cymru) yn y cyfnod cyn iddi ddod i rym.*

Cyhoeddwyd [asesiad effaith rheoleiddiol](#) ochr yn ochr â'r Bil pan gafodd ei gyflwyno ym mis Mawrth 2019, a oedd yn nodi costau a buddiannau amcangyfrifedig y ddeddfwriaeth arfaethedig. Nid yw rhai costau i sefydliadau yn hysbys, am na chaiff data perthnasol eu casglu gan y sefydliadau hynny i ddarparu llinell sylfaen, ac nid oes unrhyw ddata cymaradwy i ddarparu sail ar gyfer amcangyfrif y cynnydd posibl mewn llwyth gwaith. Fodd bynnag, rydym wedi gweithio drwy grŵp gorchwyl a gorffen ar Gasglu a Monitro Data i gytuno â'r heddlu a'r gwasanaethau cymdeithasol ar drefniadau ar gyfer casglu a monitro data a fydd yn ein galluogi i gasglu a monitro data cyn ac ar ôl i'r ddeddfwriaeth gychwyn, er mwyn helpu i asesu effaith y ddeddfwriaeth. Rydym hefyd yn parhau i weithio gyda rhanddeiliaid eraill megis Gwasanaeth Erlyn y Goron Cymru a Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EM i gasglu data ychwanegol ar ôl i'r ddeddfwriaeth gychwyn.

Rydym wedi dyfarnu contract i gefnogi'r ymgyrch codi ymwybyddiaeth ar gyfer y Ddeddf a'n hymgyrch *Magu Plant. Rhowch Amser Iddo*. Yn 2021-22, rydym wedi dyrannu hyd at £0.800m yn benodol i godi ymwybyddiaeth o'r newid i'r ddeddfwriaeth. Mae hon yn ymgyrch ymgysylltu a chyfathrebu gynhwysfawr, sy'n cynnwys y canlynol: gwaith wedi'i dargedu gyda phartneriaid, rhanddeiliaid a gweithwyr proffesiynol; ymgysylltu â phobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a chynulleidfaoedd wedi'u targedu; strategaeth ar gyfer plant a phobl Ifanc; ymgyrch aml-gyfrwng i godi ymwybyddiaeth ymhlith y cyhoedd gan gynnwys hysbysebion awyr agored a hysbysebion ar y teledu a'r radio ac yn y cyfryngau cymdeithasol. Dyrannwyd £0.2m i'r ymgyrch *Magu Plant. Rhowch Amser Iddo*, sy'n cefnogi ein polisi o annog dewisiadau amgen cadarnhaol yn lle cosbi'n gorfforol ac yn rhoi gwybodaeth a chyngor ar dechnegau rhianta cadarnhaol. Byddwn hefyd yn dyrannu hyd at £0.030m ar gyfer ymchwil gymdeithasol i fonitro barn ar y ddeddfwriaeth a lefelau ymwybyddiaeth ohoni, a hyd at £0.043m i gefnogi gweithgarwch ymgysylltu â phobl ifanc drwy Plant yng Nghymru.

Tlodi Plant

Dyrannwyd £23.27m i'r MEG Tai a Llywodraeth Leol drwy Gronfa Galedi Llywodraeth Leol ar gyfer darpariaeth yn lle prydau ysgol am ddim i ddysgwyr cymwys yn ystod gwyliau'r ysgol yn 2021-22.

Dyrannwyd £15m i'r Cynnig Gofal Plant sy'n helpu rhieni plant 3-4 oed sy'n gymwys ac sy'n gweithio i dalu eu costau gofal plant. Mae rhiant nodweddiadol y mae ei blentyn yn cael 20 awr o ofal plant yr wythnos yn cael yr hyn sy'n cyfateb i £90 ychwanegol yr wythnos yn ei boced – sef arian na fyddai wedi'i gael fel arall.

Mae'r Cynnig wedi'i werthuso'n annibynnol ers y flwyddyn weithredu gyntaf. Mae canlyniadau'r gwerthusiad diweddaraf yn seiliedig ar flwyddyn 2 y Cynnig ac yn dangos y canlynol:

- Nododd 84% **o rieni** fod ganddynt fwy o incwm gwario
- Roedd 57% **o rieni** o'r farn bod penderfyniadau cysylltiedig â gwaith yn fwy hyblyg
- Roedd gan 56% **o rieni** fwy o gyfle i gynyddu eu henillion
- Nododd 45% **o rieni** fod ganddynt fwy o gyfleoedd i hyfforddi, dysgu a datblygu

Mae cyflog canolrifol rhieni a gefnogir gan y Cynnig tua £21,000 y flwyddyn, sy'n is na'r cyflog blynyddol cyfartalog cenedlaethol, sef £25,896 y flwyddyn (fel y'i cofnodir gan yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion).

Mae'r gwerthusiad diweddaraf o flwyddyn 3 y Cynnig wrthi'n cael ei gynnal ar hyn o bryd a disgwylir y canlyniadau ar ddechrau 2021. Yn ystod 2021-22, byddwn hefyd yn adolygu cyfradd y cynnig ac yn ystyried y posibilrwydd o gyflwyno'r Cynnig i rieni plant mewn addysg a hyfforddiant.

Mae'r ddwy raglen o fewn y Grant Plant a Chymunedau yn y MEG Tai a Llywodraeth Leol yn rhaglenni ymyrraeth gynnar ac atal. Mae'r rhain yn cynnwys Dechrau'n Deg a Teuluoedd yn Gyntaf sy'n cefnogi teuluoedd mewn tloidi. Nid oes unrhyw ddyraniadau newydd wedi'u gwneud i'r Grant Plant a Chymunedau yn y Gyllideb Ddrafft, ond mae cyllidebau wedi'u cynnal ar lefelau 2020-21.

Dechrau'n Deg

Mae grant refeniw Dechrau'n Deg yn rhan o'r Grant Plant a Chymunedau. Mae'r Grant Plant a Chymunedau yn cynnwys 7 rhaglen (Gofal Plant a Chwarae, Cymunedau am Waith a Mwy, Teuluoedd yn Gyntaf, Dechrau'n Deg, y Gronfa Waddol, Hybu Ymgysylltiad Cadarnhaol ymhlith Pobl Ifanc sydd mewn Perygl o Droseddu, Cronfa Dydd Gŵyl Dewi). Mae Dechrau'n Deg a Teuluoedd yn Gyntaf yn rhaglenni trechu tloidi, sy'n galluogi Awdurdodau Lleol (ALLau) i fod yn fwy hyblyg o ran eu dull gweithredu er mwyn gwella ac integreiddio prosesau darparu gwasanaethau ar gyfer ymyrraeth gynnar. Mae gan ALLau hyblygrwydd llwyr i gyfeirio eu cyllid o'r Grant Plant a Chymunedau ar draws y 7 rhaglen hyn, gan eu galluogi i sicrhau bod gwasanaethau yn cael eu darparu'n fwy effeithlon ac effeithiol.

Er mwyn cydnabod yr hyblygrwydd newydd mewn cyllidebau y darperir ar ei gyfer gan y Grant Plant a Chymunedau, mae gan awdurdodau lleol yr hyblygrwydd bellach i ddyrannu unrhyw ran o gyllideb gyffredinol eu Grant Plant a Chymunedau ar gyfer gwaith allgymorth h.y. bwriedir iddo hwyluso penderfyniadau lleol ynghylch anghenion ac, yn unol â chais ein rhanddeiliaid, rydym wedi dileu'r rhwystrau i hyn.

Mae rhaglen Dechrau'n Deg yn cwmpasu gwariant ataliol sylfaenol ac eilaidd ac mae'n rhaglen trechu tloidi ac ymyrraeth gynnar.

Rydym yn awyddus i adeiladu ar gyflawniadau sylweddol rhaglen Dechrau'n Deg a dysgu o'r hyn sy'n gweithio'n dda, yn enwedig sut y gallwn ddyfnhau trefniadau

partneriaeth, cydweithio a gwaith amlasiantaethol rhwng sectorau er mwyn cefnogi pobl ifanc a'u teuluoedd. Rydym am ddatblygu gwaith Cynlluniau Braenaru'r naw Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer Trawsnewid yn Ystod y Blynyddoedd Cynnar, sy'n ystyried pa gamau y byddai angen eu cymryd i greu system blynyddoedd cynnar fwy integredig ac ymatebol, yn lleol ac yn genedlaethol, drwy gynyddu nifer y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ar y rhaglen er mwyn profi elfennau craidd gwasanaeth blynyddoedd cynnar integredig.

Byddwn yn **darparu £3.1m ychwanegol** ar gyfer amrywiaeth o raglenni sy'n cefnogi Plant a Theuluoedd gan gynnwys Lleferydd, Iaith a Chyfaterbu er mwyn helpu i roi'r cynllun cyflawni ar waith; cymorth mewn perthynas â gwrthdaro rhwng rhieni; cymorth rhianta mewn perthynas â Deddf Plant (Cymru), profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a chostau rhaglenni ychwanegol.

Ers ei sefydlu, mae Dechrau'n Deg wedi buddsoddi mwy na £68m o gyfalaf i ddatblygu'r seilwaith sydd ei angen ledled Cymru i gyflwyno'r rhaglen trechu tlodi hon. Mae hyn yn cynnwys creu lleoliadau gofal plant newydd er mwyn darparu lleoedd rhan amser o ansawdd uchel sydd eu hangen ar gyfer plant bach 2-3 oed a buddsoddiad sylweddol i ddatblygu llety i'r timau amlasiantaethol sy'n cyflwyno'r rhaglen. Y **gyllideb gyfalaf ar gyfer 2021-22 yw £5.529m** a bydd awdurdodau lleol yn parhau i gael eu hannog i fabwysiadu dull strategol o gynllunio rhaglenni cyfalaf gan gynnwys Ysgolion yr 21ain Ganrif, y Gymraeg a'r Cynnig Gofal Plant er mwyn i flaenoriaethau allweddol allu cael eu cyflawni mewn ffordd fwy cydgyssylltiedig.

Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf

Mae grant refeniw Teuluoedd yn Gyntaf yn rhan o'r Grant Plant a Chymunedau. Gall awdurdodau lleol fod yn hyblyg o ran y ffordd y maent yn defnyddio'r cyllid hwn o fewn amodau'r grant er mwyn rhoi cymorth cynnar i blant a theuluoedd sydd ei angen. Mae'r buddsoddiad parhaus hwn yn rhan bwysig o'n hymrwymiad i helpu plant i gyflawni eu potensial a lleihau profiadau niweidiol yn ystod plentyndod sy'n effeithio ar ganlyniadau tymor hwy.

Gofal plant

Yn 2020-21, gwnaethom ddatblygu Cynllun Cymorth Gofal Plant ar gyfer Argyfwng y Coronafeirws er mwyn cefnogi rhieni yn ystod y pandemig. Dyrannwyd £20m o gronfeydd wrth gefn hefyd er mwyn talu costau cynyddol y Cynnig Gofal Plant ac ateb y galw.

Dyrannwyd **£16.9m ychwanegol** i'r Llinell Wariant yn y Gyllideb ar gyfer Gofal Plant yn 2021-22, sydd wedi cynyddu'r cyllid sydd ar gael i'r Cynnig yn 2021-22 i **£76.9m**. Oherwydd natur y Cynnig sy'n seiliedig ar alw, ni allwn ddiystyru'n posibilrwydd y bydd costau yn fwy na'r gyllideb a ddyrannwyd. Os bydd hyn yn digwydd, fel mewn blynyddoedd blaenorol, caiff hyn ei reoli fel pwysau yn ystod y flwyddyn gyda chymorth cronfeydd wrth gefn Llywodraeth Cymru.

Yn ogystal â chynnydd o £15m i adlewyrchu'r galw tebygol am y Cynnig, rydym yn dyrannu £1.9m tuag at gostau cysoni'r cyfraddau ar gyfer addysg gynnar a gofal

plant o fewn y Cynnig. Mae hyn yn dilyn cynllun peilot i dreialu un gyfradd ar gyfer dwy elfen y Cynnig yn 2019. Mae nifer o leoliadau yn pryderu ynghylch y gwahaniaeth yn y gyfradd rhwng elfennau addysg a gofal plant y Cynnig.

Disgwylir i'r gwaith o gysoni'r cyfraddau gostio tua £3.8m, gydag £1.9m yn dod o'r gyllideb lechyd a Gofal Cymdeithasol a £1.9m ychwanegol o'r gyllideb Addysg.

Rydym hefyd wedi ymrwymo i adolygu'r gyfradd a delir ar gyfer y Cynnig. Rydym yn ymwybodol o bryderon yn y sector nad yw'r gyfradd bresennol yn adlewyrchu newidiadau yn y farchnad, gan gynnwys newidiadau diweddar i'r Isafswm Cyflog Cenedlaethol er enghraifft. Cysoni'r cyfraddau yw'r cam cyntaf yn y broses o fynd i'r afael â'r pryderon hyn.

Rydym hefyd wedi ymrwymo i ystyried goblygiadau ymestyn y Cynnig i gynnwys rhieni mewn addysg a hyfforddiant a rhieni sydd ar fin dychwelyd i'r gwaith.

Rydym yn gwneud cynnydd da yn y ddau faes hyn ac yn disgwyl i'r adolygiadau gael eu cwblhau ym mis Chwefror 2021.

Mae'r gwaith o ddatblygu un system ddigidol i Gymru gyfan ar gyfer gweinyddu'r Cynnig wedi dechrau, gyda chyllideb gyfalaf o £4.5m ar gyfer 2020-21 a swm rhagolygol o £4m ar gyfer 2021-22.

Byddwn yn parhau i ddarparu'r un lefel o gymorth i CWLWM (Gofal Plant Cymru'n Dysgu a Gweithio ar y Cyd), sef £1.4m. Hwn yw'r consortiwm ambarél sy'n cynrychioli darparwyr gofal plant yng Nghymru. Mae CWLWM yn chwarae rôl allweddol drwy gynnal cyswllt rhwng y Llywodraeth a darparwyr ar lawr gwlad ac mae'n gweithredu fel seinfwrdd gwerthfawr wrth inni ddatblygu ein polisïau a'u rhoi ar waith.

Bu'r gydberthynas hon yn amhrisiadwy yn ystod 2020 ac, er mwyn ein helpu i oroesi argyfwng Covid-19, dyrannwyd swm ychwanegol o £0.800 yn ystod y flwyddyn i hybu gweithgarwch yn ymwneud â chanllawiau Covid-19 a chymorth i ddarparwyr drwy bartneriaid CWLWM.

Yn 2020-21, rydym wedi parhau i ariannu awdurdodau lleol drwy elfen Gofal Plant a Chwarae'r Grant Plant a Chymunedau er mwyn i awdurdodau lleol allu helpu i sicrhau cynaliadwyedd darparwyr gofal plant a chwarae yn eu hardaloedd a llenwi unrhyw fylchau mewn darpariaeth yn eu hardaloedd lleol.

Yn 2020-21, bu'n bosibl inni ddyrannu £2.3m ychwanegol i awdurdodau lleol fel rhan o becyn ail-greu Llywodraeth Cymru, ar ben eu dyraniad blynyddol arferol, sef £2.3m. Roedd yr arian ychwanegol hwn yn ddyraniad untro i gefnogi lleoliadau y mae Covid-19 wedi effeithio arnynt a cheisio sicrhau ein bod yn gallu cynnal sector gofal plant cryf a hyfyw yn y dyfodol.

Yn 2021-22, byddwn yn parhau i gefnogi awdurdodau lleol gyda'u gwaith o sicrhau digonolrwydd gofal plant. Mae'r cyllid hwn yn rhan o'r Grant Plant a Chymunedau yn y MEG Tai a Llywodraeth Leol.

Bu gostyngiad yn y cyllid ar gyfer gwasanaethau gofal plant a chwarae o fewn Arolygiaeth Gofal Cymru a oedd i'w briodoli i'r ffaith bod gwasanaethau gofal plant wedi cau oherwydd Covid-19 ac effaith hynny ar weithgarwch arolygu. Rydym yn disgwyl i'r cyllid ar gyfer AGC ddychwelyd i lefelau nodweddiadol yn 2021-22, a fydd tua £0.4m. Bydd hyn yn ariannu gweithgarwch arolygu ar y cyd ag Estyn ar gyfer lleoliadau lle y darperir gofal plant a darpariaeth blynyddoedd cynnar ac yn helpu i dalu costau TGCh a chostau gweinyddu'r cynllun nanis.

Rydym hefyd yn bwriadu parhau i ariannu Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC) mewn perthynas â'r gwaith y mae'n ei wneud ar gyfer y gweithlu gofal plant. Mae gofal plant yn rhan o'r gweithlu gofal cymdeithasol ehangach ac mae GCC yn helpu i roi'r cynllun 10 mlynedd ar gyfer y gweithlu gofal plant, gwaith chwarae a'r blynyddoedd cynnar, a gyhoeddwyd gennym yn 2017, ar waith.

Yn 2020-21, dyrannwyd £0.315m i GCC, er bod newidiadau i'w gynllun gwaith, yn sgil pandemig Covid-19, wedi golygu mai dim ond £0.3m roedd ei angen arno. Rydym yn disgwyl i'r cyllid ddychwelyd i o leiaf £0.315m yn 2021-22 ac rydym yn gweithio gyda GCC i benderfynu ar y ffordd orau o ailbroffilio ac aildechrau amrywiaeth o weithgarwch arfaethedig i gefnogi'r gweithlu gofal plant ehangach, gan gynnwys gwaith ar gymwysterau a chofrestru.

Rydym yn cefnogi amrywiaeth o raglenni i wella sgiliau'r gweithlu gofal plant a gwaith chwarae drwy raglen Cynnydd ar gyfer Llwyddiant, a ariennir o Gronfeydd Cymdeithasol Ewrop. Yn 2020-21, rydym yn disgwyl gwario £0.715m mewn arian cyfatebol er mwyn cyflawni ein hymrwymiaadau o ran y rhaglen. Mae'n debygol y bydd ein hymrwymiaadau ychydig yn llai yn 2021-22, er bod trafodaethau ynghylch faint o arian Ewropeaidd a gaiff ei hawlio yn mynd rhagddo.

Rydym wedi parhau i gefnogi rhaglenni eraill sydd â'r nod o gefnogi'r gweithlu gofal plant. Mae hyn yn cynnwys 'Childcare Works', a weinyddir gan Gymdeithas Genedlaethol Meithrinfeydd Dydd, gwaith penodol ar brentisiaethau sy'n cael ei ddatblygu gan Mudiad Meithrin, a grantiau cymorth i fusnesau a weinyddir gan Busnes Cymru. Er na fydd pob un o'r rhaglenni hyn yn parhau, byddwn yn parhau i fuddsoddi mewn rhaglenni cymorth ar gyfer y gweithlu yn ystod 2021-22.

Rhieni, Gofal Plant a Chyflogaeth (PaCE)

Mae Rhieni, Gofal Plant a Chyflogaeth (PaCE) yn rhaglen gwerth £21.5m a ariennir ar y cyd gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop a Llywodraeth Cymru, sy'n gweithio mewn partneriaeth â'r Adran Gwaith a Phensiynau (DWP). Ar hyn o bryd, mae'r rhaglen wedi'i hariannu hyd at fis Mawrth 2023.

Mae PaCE yn targedu rhieni sy'n economaidd anweithgar 25 oed a throsodd, a rhieni rhwng 16 a 24 oed Nad Ydynt mewn Cyflogaeth, Addysg na Hyfforddiant (NEET). Gofal plant yw'r prif ffactor sy'n atal pob rhiant sy'n cofrestru ar PaCE rhag manteisio ar gyfleoedd addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant. Mae PaCE yn adeiladu ar wasanaethau a gynigir drwy Dechrau'n Deg a Teuluoedd yn Gyntaf ac yn

gweithredu y tu allan i hen ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf, er mwyn ategu prosiectau eraill megis Cymunedau am Waith.

Nod PaCE yw gweithio gyda 9,000 o rieni yn ystod oes y prosiect a helpu o leiaf 1,800 o'r rhieni hynny i gael gwaith. Hyd at fis Hydref 2020, mae PaCE wedi cefnogi 5605 o bobl. Mae'r rhaglen wedi cyflawni'n gysgon a disgwylir iddi barhau i wneud hynny er gwaethaf effaith cyfyngiadau Covid-19.

Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd

Darperir cyllid ar gyfer y Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd drwy Grant Cynnal Refeniw i Awdurdodau Lleol.

Cymorth rhianta

Yn 2021-22, dyrannwyd hyd at £0.2m i gefnogi ein hymgyrch Magu Plant. Rhowch Amser Iddo. Mae'r ymgyrch yn cefnogi ein polisi o annog dewisiadau amgen cadarnhaol yn lle cosbi'n gorfforol yn ogystal â rhoi gwybodaeth a chyngor i rieni a theuluoedd ar dechnegau rhianta cadarnhaol ehangach. Rydym yn bwriadu ymestyn ystod oedran yr ymgyrch yn ystod 2020-21 o 0-7 i rieni plant 0-18 oed.

Cwblhawyd ymarfer mapio er mwyn asesu lefel y cymorth rhianta sydd ar gael ar hyn o bryd ledled Cymru ac, yn sgil y pandemig, buom yn gweithio gydag ymarferwyr rhianta hefyd i goladu a rhannu eu gwaith arloesol i ddarparu cymorth rhianta yn rhithwir. Gyda'n Grŵp Gweithredu Arbenigol ar Rianta rydym yn ystyried i ba raddau y gallai fod angen darparu cymorth ac adnoddau rhianta ychwanegol.

Diogelu ac Eiriolaeth £2.365m, yn Llinell Wariant yn y Gyllideb 0460

Gwasanaethau diogelu

Mae cyllid ar gyfer Diogelu yn cefnogi'r gwaith o roi Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Deddf 2014) ar waith yn bennaf ac yn hyrwyddo agenda ataliol i wella canlyniadau llesiant plant ac oedolion sy'n wynebu risg. Mae blaenoriaethau diogelu wedi'u hamlinellu yn *Symud Cymru Ymlaen* sy'n nodi y bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r plant a'r teuluoedd mwyaf agored i niwed yng Nghymru ac yn eu cefnogi. Mae *Ffyniant i Bawb* yn cynnwys gofal cymdeithasol fel un o'r pum prif flaenoriaeth ac yn cydnabod bod angen mabwysiadu dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar y plentyn ac sy'n seiliedig ar gydweithredu i ddiwallu anghenion gofal a chymorth plant, eu helpu i aros gyda'u teuluoedd os bydd yn ddiogel iddynt wneud hynny a diogelu plant rhag cael eu cam-drin a'u hesgeuluso.

Er mwyn hyrwyddo'r nodau hyn, mae cyllid yn cefnogi'r gwaith o Ddatblygu a Gweithredu Polisi Diogelu. Mae'r nodau hyn yn cynnwys y canlynol:

- Gweithio i helpu i roi canllawiau statudol arfaethedig ar amddiffyn plant rhag camfanteisio rhywiol, sydd ar fin cael eu cyhoeddi, ar waith.
- Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar atal plant rhag cael eu cam-drin yn rhywiol ac ymateb i gamdriniaeth rywiol a rhoi camau gweithredu o'r cynllun hwnnw, sy'n dod o fewn y cyfnod ariannol, ar waith.
- Cyhoeddi Fframwaith Lleihau Arferion Cyfyngol ar gyfer lleoliadau gofal plant, gofal cymdeithasol, addysg ac iechyd a gweithio i helpu i'w roi ar waith.
- Gweithio i ddatblygu cyngor ar ddiogelu plant yn ystod y blynyddoedd cynnar.
- Gweithio i hyrwyddo pecyn hyfforddiant amlasiantaethol ar ddiogelu yn ystod blaenlencyndod, a gomisiynwyd i'w ddatblygu yn y flwyddyn ariannol hon.
- Parhau i weithio i gefnogi adfer ar ôl pandemig Covid-19 drwy roi gwybodaeth, cyngor a chymorh i blant a phobl ifanc, rhieni/gofalwyr, ymarferwyr a'r cyhoedd.

Bydd £103,000 o gyllid yn helpu i ddatblygu polisi i ddiogelu plant a'i roi ar waith, fel y nodwyd uchod. Bwriedir i £53,000 o'r dyraniad hwn gael ei ddefnyddio i roi camau gweithredu o dan y Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar atal plant rhag cael eu cam-drin yn rhywiol ac ymateb i gamdriniaeth rywiol, ar waith.

Mae cyllid diogelu yn cefnogi gwaith y Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol a'r Byrddau Diogelu rhanbarthol er mwyn sicrhau bod mesurau ar waith i gefnogi arferion cyson sy'n seiliedig ar dystiolaeth i ddiogelu plant mewn asiantaethau a ledled Cymru. Rhoddir £180,000 i'r Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol.

Cyhoeddwyd Gweithdrefnau Diogelu Cymru a chanllawiau arferion cysylltiedig ym mis Tachwedd 2019 ar lwyfan digidol ac mae'n hyrwyddo arferion diogelu cyson sy'n seiliedig ar dystiolaeth ymhellach mewn asiantaethau a ledled Cymru. Bydd gwaith sy'n mynd rhagddo o dan arweiniad Bwrdd Prosiect Gweithdrefnau Diogelu Cymru yn sicrhau y caiff y gweithdrefnau a'r canllawiau eu hadolygu a'u diwygio wrth i dystiolaeth newydd o arferion effeithiol gael ei nodi ac er mwyn cynnal y cynnig digidol. Bydd hyn yn gofyn am ddyrannu cyllid gwerth £25,000.

Bydd Cyllid ar gyfer gweithgarwch Diogelu yn parhau ar lefelau 2020-21 a bydd y blaenoriaethau ar gyfer 2021-22 yn cynnwys parhau i gefnogi Byrddau Diogelu Rhanbarthol er mwyn sicrhau y caiff Gweithdrefnau Diogelu Cymru a'r canllawiau arferion cysylltiedig eu mabwysiadu'n gadarn mewn arferion bob dydd yn ogystal â chyllid ar gyfer y Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol sy'n cefnogi byrddau rhanbarthol ac yn rhoi cyngor i Weinidogion ar effeithiolrwydd trefniadau diogelu yng Nghymru. Bydd cyllid ar gyfer Wythnos Ddiogelu yn parhau i fod yn flaenoriaeth a bydd hyn yn cyfrannu at atal plant rhag cael eu cam-drin yn rhywiol a diogelu plant sy'n wynebu risg.

Bydd cyllid ar gael er mwyn helpu i roi'r Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar atal plant rhag cael eu cam-drin yn rhywiol ac ymateb i gamdriniaeth rywiol, sydd wedi'i nodi ar gyfer y cyfnod ariannol yn y cynllun; datblygu a darparu hyfforddiant er mwyn helpu i roi canllawiau statudol newydd ar amddiffyn plant rhag camfanteisio rhywiol a Fframwaith Lleihau Arferion Cyfyngol newydd ar waith. Bydd gweithgarwch datblygu polisi yn cynnwys Cod Ymarfer Gwirfoddol i gyrff nad ydynt yn bartneriaid diogelu perthnasol ar hyn o bryd, canllawiau ar faterion diogelu sy'n dod i'r amlwg ar gyfer

plant a chyngor ar arferion ar gyfer diogelu plant yn y blynyddoedd cynnar ac i gefnogi polisiâu ac arferion diogelu corfforaethol cryfach ledled Cymru.

Gwasanaethau eiriolaeth

Mae'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Eiriolaeth Statudol (NASA) yn ddull safonedig ar gyfer gwasanaethau eirioli statudol sy'n cael eu darparu gan y chwe Chydweithredfa Gwasanaethau Cymdeithasol Rhanbarthol. Bu ar waith ers mis Mehefin 2017, gyda Llywodraeth Cymru yn rhoi hyd at £550k y flwyddyn er mwyn helpu i roi'r dull hwn ar waith. Mae'r gwaith o roi NASA ar waith yn cael ei fonitro gan Grŵp Gorchwyl a Gorffen a sefydlwyd o dan Grŵp Cyngori'r Gweinidog.

Daethpwyd â'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen i ben ym mis Tachwedd 2020 gyda dull gweithredu newydd yn cael ei fabwysiadu gan Fforymau Rhanbarthol sy'n dilyn ôl troed y Byrddau Diogelu Rhanbarthol. Caiff y dull hwn o weithredu ei oruchwylio gan Fforwm Cenedlaethol a gadeirir gan Lywodraeth Cymru a Phennaeth Gwasanaethau Plant Awdurdod Lleol. Bydd NASA yn parhau i gael ei reoli a'i fonitro drwy'r Fforymau Rhanbarthol a Chenedlaethol. Bydd yr elfen cyllid gan Lywodraeth Cymru yn parhau (hyd at £550k y flwyddyn).

Mae NASA yn nodi disgwyliadau cenedlaethol a rennir o ran mynediad i wasanaethau eiriolaeth proffesiynol annibynnol ac argaeledd gwasanaethau o'r fath. Wedi'u seilio ar y Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol, elfennau cyffredin manyleb gwasanaeth a thempled adrodd, mae NASA yn atgyfnerthu ac yn sicrhau cynnig a phrofiad cyson i blant ac ymarferwyr. Mae NASA yn dangos tystiolaeth bellach ac yn llywio dulliau cyflawni a gwella'r dyfodol trwy waith adrodd ansoddol a meintiol ar lefelau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol.

Mae cynnig gweithredol o eiriolaeth yn rhan o NASA ac fe'i darperir o dan yr amgylchiadau canlynol: 'Mae plant a phobl ifanc yn gymwys i gael cynnig eiriolaeth gan Eiriolydd Proffesiynol Annibynnol statudol pan fyddant yn dechrau derbyn gofal neu'n dod yn destun ymchwiliad amddiffyn plant sy'n arwain at Gynhadledd Amddiffyn Plant Gychwynnol.'

Meic yw'r llinell gymorth genedlaethol ar gyfer gwybodaeth, cyngor ac eiriolaeth sy'n darparu un man cyswllt i blant a phobl ifanc drwy wasanaeth rhadffôn, negeseua gwib a thestun.

Nid yw Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am y gweithgaredd hwn yn uniongyrchol, ond mae'n cynnal cyfarfodydd monitro'r contract yn rheolaidd â Pro-Mo Cymru y dyfarnwyd contract dwy flynedd (ynghyd â'r opsiwn ar gyfer 2 flynedd ychwanegol) iddo ym mis Ebrill 2016 yn dilyn ymarfer tendro cyhoeddus yn 2015.

Yn unol â thelerau'r contract ac ar sail awdurdod y Gweinidog, mae Llywodraeth Cymru wedi manteisio ar yr opsiwn i ymestyn y contract am 2 flynedd arall, ar sylfaen adnewyddu blynyddol.

Ar hyn o bryd, mae Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid gwerth £535,980 y flwyddyn i MEIC hyd at fis Mawrth 2021. O ganlyniad i'r pandemig, rhoddwyd cyllid ychwanegol gwerth £33,000 i Pro-Mo Cymru er mwyn helpu i dalu am yr adnoddau ychwanegol sydd eu hangen (staff a deunyddiau) er mwyn i wasanaeth MEIC allu ymateb yn briodol i'r cynnydd yn nifer y galwadau i'r llinell gymorth a llunio adnoddau

sy'n benodol i Covid-19 yn ystod cyfnod o newid ac ansicrwydd mawr i bobl ifanc yng Nghymru (e.e. ymateb i alwadau sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynghylch addysg ac, yn benodol, ynghylch canlyniadau arholiadau a pharatoi ar gyfer y brifysgol yn ystod y pandemig).

Mae'r pandemig wedi cyflwyno heriau o ran yr ymarfer caffael i gynnal gwasanaeth MEIC y tu hwnt i fis Mawrth 2021. Mae gwaith yn mynd rhagddo i'w gwneud yn bosibl i'r gwasanaeth barhau am flwyddyn arall tan fis Mawrth 2022. Yn ystod y cyfnod hwn, bwriedir parhau i ystyried y posibilrwydd o ddarparu Gwasanaeth Gwybodaeth i Bobl Ifanc Cymru (Cymru Ifanc) a'r bwriad yw y byddai MEIC yn un elfen o'r gwasanaeth hwnnw. Mae'r estyniad hwn yn golygu na therfir ar y gwasanaeth tra bydd y gwasanaeth arfaethedig mwy o faint yn cael ei ddatblygu. Bydd y gwasanaeth newydd hwn yn hyblyg er mwyn iddo allu cael ei gysoni â blaenoriaethau'r Gweinidog nawr ac yn y dyfodol a sicrhau bod hynny'n digwydd.

Plant sy'n Derbyn Gofal

Yn 2021-22, cyllideb y rhaglen ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal (LACTG) fydd £0.660m a'r gyllideb ar gyfer Plant sy'n Agored i Niwed fydd £3.156m.

Bydd cyllideb LACTG yn ei gwneud yn bosibl i'r rhaglen waith helaeth, fel y'i nodir yn y rhaglen Gwella Canlyniadau ar gyfer Plant, barhau a datblygu. Prif nodweddion y rhaglen yw:

Lleihau nifer y plant y mae angen gofal arnynt mewn ffordd ddiogel

Gweithio gydag awdurdodau lleol, y farnwriaeth a rhanddeiliaid allweddol eraill i barhau i ddatblygu gwasanaethau sy'n helpu i gadw teuluoedd gyda'i gilydd yn ddiogel. Mae hyn yn cynnwys dulliau gweithredu sy'n seiliedig ar dystiolaeth megis dulliau o wneud penderfyniadau fel grŵp teuluol er mwyn lleddfu argyfyngau teuluol a chefnogi ailuno, gan ddarparu dysgu rhwng cymheiriaid ar draws sectorau. Mae hefyd yn cynnwys gwaith i helpu i ddiwygio'r system cyfiawnder teuluol er mwyn sicrhau bod mesurau ataliol yn elfen allweddol ohoni er mwyn osgoi'r angen i deuluoedd ddod yn rhan o achosion gofal.

Darparu a chomisiynu cymysgedd hyblyg, fforddiadwy a digonol o leoliadau o safon uchel

Bwrw ymlaen â gwaith y Fframwaith Maethu Cenedlaethol a datblygu'r ymgyrch farchnata. Mae recriwtio gofalwyr maeth yn allweddol i sicrhau llwyddiant gwasanaethau maethu awdurdodau lleol a'u datblygu. Er mwyn cyflawni'r nod hwn, nodwyd y byddai angen datblygu "brand Cymru gyfan ar gyfer gwasanaethau maethu Awdurdodau Lleol", sef brand cenedlaethol cyson ar gyfer gwasanaethau maethu Awdurdodau Lleol sy'n adlewyrchu cryfderau a phersonoliaethau'r 22 o Awdurdodau Lleol - 'Maethu Cymru' yw'r brand hwn. Mae Maethu Cymru yn cynnig cyfle i ailgydbwysu darpariaeth gwasanaethau, ateb y galw a chynnig dewis gwell o leoliadau i blant.

Mae'r rhaglen hefyd yn cefnogi meysydd gwaith allweddol eraill sy'n ymwneud â gofal preswyl, gan gynnwys darparu llety diogel i blant ag anghenion cymhleth ac ystyried ffyrdd o gynyddu'r defnydd o drefniadau gwarcheidiaeth arbennig.

Cefnogi Plant sy'n derbyn gofal i gael y Daith Orau Bosibl trwy Ofal ac i Fywyd fel Oedolion

Parhau i roi cymorth i'r rhai sy'n gadael gofal i'w helpu i bontio'n llwyddiannus i fywyd fel oedolion. Ceir hefyd amrywiaeth o waith trawslywodraethol sy'n canolbwyntio ar wella deilliannau addysgol plant sy'n derbyn gofal, datblygu amrywiaeth o opsiynau ar gyfer llety sy'n rhoi profiadau cadarnhaol i blant a phobl ifanc sy'n gadael gofal a rhaglen waith sy'n ymwneud â rhianta corfforaethol.

Plant sy'n Agored i Niwed (£3.156m) – Mae'r gweithgareddau yn cynnwys y canlynol:

Mecanwaith Adolygu Annibynnol

Mae'r Mecanwaith Adolygu Annibynnol yn rheoli'r broses a ddefnyddir gan ddarpar fabwysiadwyr neu fabwysiadwyr a gymeradwywyd, a darpar rieni maeth neu rieni maeth a gymeradwywyd, i wneud cais am adolygiad o 'ddyfarniad o gymhwyster' a wneir gan ddarparwr mabwysiadu neu faethu. Mae hyn yn cynnwys awdurdodau lleol a darparwyr annibynnol

Gwasanaethau Mabwysiadu gan gynnwys cymorth ôl-Fabwysiadu

Mae plant a fabwysiedir ymysg y plant mwyaf agored i niwed yng Nghymru; plant y mae dewisiadau eraill wedi'u dihyssbyddu ar eu cyfer ac a fyddai'n fwy tebygol o aros 'yn derbyn gofal' am eu plentyndod pe na baent yn cael eu mabwysiadu. Bydd gwella cymorth yn sicrhau bod y buddsoddiad sydd eisoes wedi'i wneud o ran diogelu'r plant hyn yn arwain at y canlyniadau gorau ac yn annog mwy o deuluoedd i ystyried mabwysiadu.

Cofrestr Fabwysiadu Cymru

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol er mwyn sicrhau y parheir i ddarparu Cofrestr Fabwysiadu Cymru. Mae'r Gofrestr yn darparu cronfa ddata bwrpasol i asiantaethau mabwysiadu (gan gynnwys asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol) yng Nghymru. Mae'n darparu data i roi gwell tystiolaeth o weithgarwch mabwysiadu ledled Cymru a gwella prosesau mabwysiadu, yn enwedig o ran y plant hynny sy'n fwy anodd i'w lleoli gyda darpar rieni. Yn ystod 2021-22 bydd Cofrestr Fabwysiadu newydd Cymru yn parhau i gael ei hymgorffori er mwyn cyflymu'r broses o baru plant drwy hysbysu plant a mabwysiadwyr yn gyflymach yn unol â chanllawiau diwygiedig.

Cymorth Mabwysiadu

Fframwaith y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol:

Byddwn yn parhau i fuddsoddi er mwyn helpu i roi Fframwaith y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol ar gyfer Cymorth Mabwysiadu, sy'n darparu'r strategaeth ar gyfer gwella cymorth mabwysiadu ledled Cymru, ar waith.

Gwaith Taith Bywyd

Bwrriedir i Gwaith Taith Bywyd helpu plentyn i wneud synnwyr o'i orffennol a deall ei sefyllfa bresennol er mwyn ei helpu i symud ymlaen i'r dyfodol. Bydd y cyllid a ddarperir yn golygu bod modd parhau i wella'r gwasanaeth hwn er mwyn sicrhau y bydd pob plentyn sydd wedi'i fabwysiadu yn gallu manteisio ar ei waith taith bywyd. Caiff cyllid ei anelu at ariannu swyddi cydgysylltwyr hyrwyddwyr ym mhob un o ranbarthau'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol ynghyd â swyddi cefnogol er mwyn helpu i ddatblygu'r maes gwaith hwn ymhellach.

TESSA

Buddsoddi i gyllido'r Gwasanaeth Cymorth Addysg Therapiwtig ar gyfer Teuluoedd sy'n Mabwysiadu (TESSA), a sefydlwyd yn ddiweddar.

Dulliau Arferion Gorau

Rhoi'r canllawiau arferion gorau a ddatblygwyd gan y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol ar waith.

Adoption UK Cymru

Yn ystod 2021-22, caiff cyllid ei gyfeirio at Adoption UK Cymru er mwyn iddo allu parhau i ddarparu amrywiaeth eang o wasanaethau sy'n cynnwys cadw gwirfoddolwyr a chynyddu nifer y gwirfoddolwyr, darparu hyfforddiant ôl-gymeradwyo, darparu Llinell Gymorth ar gyfer Mabwysiadu yng Nghymru, darparu gwasanaeth pwrpasol ar gyfer plant 7-10 oed, pobl ifanc 11-25 oed a grŵp o bobl 18-25 oed sydd wedi'u mabwysiadu.

Mabwysiadu Gyda'n Gilydd

Mae Mabwysiadu Gyda'n Gilydd yn rhaglen bwrpasol sy'n dod o hyd i deuluoedd i fabwysiadu'r plant mwyaf agored i niwed sydd wedi bod yn aros am yr amser hiraf yng Nghymru. Mae anghenion teuluoedd Mabwysiadu Gyda'n Gilydd ar lefel uwch ac mae angen cymorth seicolegol a therapiwtig uniongyrchol arnynt sy'n benodol yn hytrach na chyffredinol, er mwyn sicrhau lleoliadau sefydlog.

Astudiaeth Carfan – Prifysgol Caerdydd

Hyd yma, mae'r astudiaeth wedi darparu gwybodaeth amhrisiadwy a gafwyd yn uniongyrchol gan deuluoedd a phlant sydd, o safbwynt ymarferol, wedi'n galluogi i ddatblygu ymatebion a fydd yn helpu i gynnal lleoliadau mabwysiadu yn fwy effeithiol byth; a recriwtio mwy o fabwysiadwyr addas am ein bod yn gallu deall yn well y pwysau sydd ar deuluoedd sy'n mabwysiadu a'u llwyddiannau a'r ffyrdd gorau o'u helpu i gyflawni eu rôl. Yn 2021-22, bydd y cyllid yn adeiladu ar feysydd ymchwil newydd, yn seiliedig ar yr argymhellion sy'n deillio o ddata'r 5^{ed} don.

Cymdeithas Mabwysiadu a Maethu Cymru (AFA Cymru)

Mae Cymdeithas Mabwysiadu a Maethu Cymru yn rhan o Gymdeithas Plant Dewi Sant, sy'n ymgymryd ag amrywiaeth o waith hyfforddi ar gyfer asiantaethau maethu a mabwysiadu yn ogystal â gweithgareddau cyfreithiol/ymgyngori. Bydd y buddsoddiad hwn yn galluogi AFA Cymru i ddarparu ei gwasanaethau craidd er mwyn iddi allu parhau i atgyfnerthu trefniadau yn y sector maethu a mabwysiadu a hyrwyddo arferion da a chymorth mewn perthynas â pharhad a lleoliadau sefydlog i blant sy'n derbyn gofal.

Gwasanaeth Cynghori a Chynorthwyo Llys i Blant a Theuluoedd Cafcass Cymru

Cytunwyd ar gynnydd rheolaidd arfaethedig o £1.470m yn 2021, oherwydd y galw o fewn y gwasanaeth wrth iddo gyflawni ei rwymedigaethau. Mae'r cynnydd hwn yn cynrychioli costau staff disgwylidiedig a gwasanaethau cyswllt drwy orchmynion llys.

Mae'r gyllideb bresennol yn cwmpasu costau staffio a chostau rhedeg y sefydliad yn ogystal â chyllid grant er mwyn helpu rhieni sydd wedi gwahanu i gadw mewn

cysylltiad â'u plant, pan fydd y Llys Teulu yn eu cyfarwyddo i wneud hynny. Mae'r gyllideb hefyd yn cyllido'r gwaith o gyflwyno Rhaglen Gweithio Gyda'n Gilydd er Lles Plant, a orchmynnir gan y llys, sy'n helpu rhieni sydd wedi gwahanu, neu sy'n gwahanu, i reoli eu hymddygiad yn well er mwyn sicrhau bod anghenion emosiynol, ymarferol a chorfforol a budd pennaf eu plant yn hollbwysig.

Hawliau plant a phobl ifanc

Bydd cyllid gwerth hyd at £0.991m yn 2021-22 yn helpu i roi Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 ar waith. Mae rhan o'r cyllid hwn yn helpu Plant yng Nghymru i gyflawni ei gynllun cytûn drwy gefnogi agenda hawliau plant yng Nghymru.

Mae hefyd yn cynnwys datblygu:

- a gweithredu strategaeth gyfranogi er mwyn galluogi Plant a Phobl Ifanc i ddylanwadu ar bolisi (erthygl 12 o CCUHP).
- a gweithredu strategaeth codi ymwybyddiaeth ar gyfer rhanddeiliaid mewnol ac allanol (erthygl 42 o CCUHP)
- hyfforddiant cynhwysfawr a gynigir i Weinidogion, Swyddogion, Dirprwy Gyfarwyddwyr a rhanddeiliaid allanol
- strategaeth ymchwil sy'n canolbwyntio ar Hawliau Plant

Bydd y cyllid hwn yn sicrhau y gall Llywodraeth Cymru roi argymhellion y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg mewn perthynas â Hawliau Plant yng Nghymru a Chynllun Hawliau Plant diwygiedig ar waith.

Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru

Mae Comisiynydd Plant Cymru yn sefydliad hawliau plant annibynnol a sefydlwyd yn 2001. Prif nod y Comisiynydd, o dan Ddeddf Safonau Gofal 2000, yw diogelu a hyrwyddo hawliau a llesiant plant. Mae Deddf Safonau Gofal 2000 yn gwneud darpariaeth i Weinidogion Cymru gyllido'r Comisiynydd Plant a'i swyddfa. Mae'r dyraniad cyllidebol o £1.580m yn cwmpasu costau rhedeg swyddfa'r Comisiynydd ar gyfer 2021-22 a'r adnoddau sydd eu hangen i gyflawni ei swyddogaethau statudol.

Polisi a gwasanaethau chwarae

Yn 2019, gwnaethom dreialu'r defnydd o leoliadau gwaith chwarae i fynd i'r afael â phroblem llwgu yn ystod y gwyliau ac arweiniodd llwyddiant y cynlluniau hyn at ddyrannu £1m i gefnogi'r dull hwn o weithredu yn 2021-22, sydd wedi'i gynnwys yn y gyllideb Addysg. O'r cychwyn cyntaf, bwriadwyd i'r cyllid hwn gael ei ddarparu ochr yn ochr â'r cyllid sydd wedi'i ddyrannu drwy Raglen Gwella Gwyliau'r Haf.

Yn ein barn ni, ni ddylai unrhyw blentyn fod yn llwgu yn ystod y gwyliau. Gwnaethom ariannu darpariaeth prydau ysgol am ddim yn ystod gwyliau'r Pasg, gwyliau hanner tymor y gwanwyn a gwyliau'r haf yn 2020 fel rhan o'n ymateb i bandemig Covid-19. Yn ogystal â hynny, dyrannwyd £11m ychwanegol ar gyfer prydau ysgol am ddim o hanner tymor mis Hydref hyd at wyliau Pasg yr ysgol yn 2021 ac yn cynnwys y cyfnod hwnnw. Rydym wedi ymrwymo i barhau i ariannu'r ddarpariaeth hon, gan roi

mwy o gyfleoedd i blant chwarae a mynd i'r afael â phroblemau sy'n gysylltiedig â llwgu.

O ganlyniad i'r ddarpariaeth honno, ailgyfeiriwyd y swm o £1m a ddyrannwyd yn wreiddiol er mwyn helpu lleoliadau gwaith chwarae i fynd i'r afael â phroblem llwgu yn ystod y gwyliau i'r £1.6m a ddefnyddiwyd i ddarparu cymorth chwarae a gofal plant i blant o oedran ysgol sy'n agored i niwed yn ystod gwyliau haf yr ysgol. Roedd y cyllid hwn yn ategu'r cymorth a oedd ar gael i blant cyn oed ysgol drwy'r Cynllun Cymorth Gofal Plant ar gyfer Argyfwng y Coronafeirws, y cyllid a ddarparwyd yn lle Rhaglen Gwella Gwyliau'r Ysgol a pharhad prydau ysgol am ddim.

Rydym wedi cadw'r £1m a ddyrannwyd i leoliadau gwaith chwarae fynd i'r afael â phroblem llwgu yn ystod y gwyliau yn y gyllideb ar gyfer 2021-22. Bydd yn symud o'r gyllideb Addysg i'r gyllideb Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Rydym yn ystyried y ffordd orau o dargedu'r cyllid hwnnw gan fod £23.27m bellach wedi'i ddyrannu i barhau i ddarparu prydau ysgol am ddim i bob dysgwr cymwys yn ystod gwyliau haf yr ysgol yn ystod blwyddyn ariannol 2021-22. Bydd byrbrydau a diodydd iach yn dal i fod ar gael o fewn darpariaeth gwaith chwarae.

Y flwyddyn nesaf, fel mewn blynyddoedd blaenorol, byddwn yn parhau i gefnogi Chwarae Cymru, sef yr elusen sy'n cefnogi chwarae plant. Bu Chwarae Cymru yn Gweithio gydag awdurdodau lleol i wella eu hymateb i'r Ddyletswydd i Sicrhau bod Digon o Gyfleoedd Chwarae yn eu hardaloedd a rhoi cyngor a chanllawiau arbenigol i'r sector gwaith chwarae. Mae gan Chwarae Cymru rôl allweddol i'w chwarae o ran cynnal cyswllt rhwng y Llywodraeth â'r sector gwaith chwarae. Mae'n gweithredu fel seinfwrdd gwerthfawr wrth inni ddatblygu ein polisïau a'u rhoi ar waith.

Bu'r gydberthynas hon yn amhrisiadwy yn ystod 2020. O'r gronfa ail-greu ar ôl Covid-19, bu'n bosibl inni ddyrannu cyllid ychwanegol gwerth £0.200m yn ystod y flwyddyn er mwyn i gyllid Chwarae Cymru allu helpu awdurdodau lleol i fanteisio ar ddarpariaeth gwaith chwarae.

Caiff y grant blynyddol i Chwarae Cymru ei gynnal ar y lefel y bu arni yn ystod y blynyddoedd diwethaf, sef £0.360m, er mwyn inni allu parhau i fanteisio ar y bartneriaeth allweddol hon. Mae Chwarae Cymru hefyd yn cefnogi Adolygiad y Gweinidog o Chwarae a fydd yn cyflwyno ei adroddiad yn nes ymlaen yn y flwyddyn.

Bydd hefyd yn cynorthwyo awdurdodau lleol drwy gefnogi'r rhwydwaith gwaith chwarae a'r trydydd sector er mwyn sicrhau eu bod yn deall y canllawiau ar fesurau rhagweithiol Gwaith Chwarae Mynediad Agored ac yn cydymffurfio â nhw. Bydd Chwarae Cymru yn defnyddio ei arbenigedd ym maes asesiadau risg yn y gweithle ac o ran sut i amrywio cyfleoedd chwarae er mwyn sicrhau y caiff plant a phobl ifanc y budd gorau.

Yn y flwyddyn ariannol hon, gwnaed dyraniad untro o £0.500m o referniw a £3m o gyllid cyfalaf o'r gronfa ail-greu ar ôl Covid-19 drwy grant Cyfleoedd Chwarae Cymru Gyfan i awdurdodau lleol i'w helpu i gyflawni eu dyletswydd i sicrhau bod digon o gyfleoedd chwarae yn eu hardaloedd. Bydd y £0.500m o gyllid referniw yn helpu awdurdodau lleol i wella cyfleoedd chwarae, megis cynlluniau chwarae a gweithgareddau gwaith chwarae eraill, i blant a phobl ifanc yn ystod y gwyliau a hyd

at ac yn cynnwys Pasg 2021. Bydd hyn yn helpu cymunedau sy'n agored i niwed ac yn cefnogi rhieni drwy eu galluogi i weithio.

Bydd y £3m o gyllid cyfalaf yn galluogi awdurdodau lleol i gefnogi cyfleoedd chwarae i blant ymhellach am y byddant yn gallu agor ardaloedd chwarae sydd wedi aros ar gau am fod angen adnewyddu neu atgyweirio cyfarpar. Caiff y cyllid hwn ei ddefnyddio hefyd i wella profiadau chwarae plant yn yr awyr agored drwy ddileu rhai o'r rhwystrau i gael mynediad i fannau chwarae a wynebwr gan blant anabl a'u teuluoedd. Caiff byrbrydau a diodydd iach eu darparu o fewn darpariaeth gwaith chwarae.

Gwasanaethau i blant anabl

Darperir cyllid craidd i awdurdodau lleol ddarparu gwasanaethau i blant anabl drwy'r Grant Cynnal Refeniw.

Mae'r cyllid wedi'i gynnal fel rhan o gyllid Cymru Iachach ar gyfer y llwybr clinigol ar gyfer cyfarpar cyfathrebu amgen a chynyddol. Dyrannwyd £0.6m i ariannu therpyddion llefeydd ac iaith a gweithwyr cymorth ychwanegol mewn byrddau iechyd (a Felindre) a chyllideb ar gyfer cyfarpar bach, er mwyn darparu gwasanaethau technoleg isel yn nes at gartref oedolion a phlant y mae angen asesiad lleferydd ac iaith, triniaeth a chyfarpar cyfathrebu amgen a chynyddol arnynt.

At hynny, dyrannwyd cyllid gwerth £0.572m o'r gyllideb ar gyfer Cymru Iachach, yn rhannol i ddarparu prostheses gweithgarwch i blant a phobl ifanc hyd at 25 oed (er mwyn sicrhau ei bod yn cyd-fynd â'n hoeddrannau polisi ar gyfer cefnogi pobl ifanc mewn addysg o dan Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 a Deddf Ymadawyr Gofal). Mae dyraniad hefyd wedi'i gynnwys er mwyn helpu i ehangu'r Bartneriaeth Chwaraeon Anabledd Iechyd. Mae hwn yn gynllun peilot llwyddiannus sy'n cynyddu cyfranogiad plant a phobl ifanc (ac oedolion) mewn chwaraeon anabledd. Fe'i cynhelir mewn partneriaeth â Chwaraeon Anabledd Cymru.

Drwy'r Grant i'r Trydydd Sector ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy, yn 2021-22, rhoddir £9.8m i sefydliadau yn y trydydd sector sy'n cefnogi egwyddorion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) a Cymru Iachach. Bydd tua 30% o'r grant hwn yn cefnogi cynlluniau sy'n cynnwys plant a phobl ifanc. Mae cymorth penodol i blant anabl yn cael ei ddarparu drwy gymorth grant i nifer o sefydliadau yn y trydydd sector, gan gynnwys Cymdeithasau Syndrom Down; Anabledd Dysgu Cymru a Whizz Kidz.

Gordewdra ymhlith plant

Buddsoddir £5.5m er mwyn cyflawni strategaeth Pwysau Iach: Cymru Iach yn 2021-22. Mae'r cynllun cyflawni, a gyhoeddwyd ar ddechrau 2020, yn nodi ymrwymadau fel rhan o strategaeth 10 mlynedd Pwysau Iach Cymru Iach ond mae Covid-19 wedi cael cryn effaith arno sydd wedi arwain at oedi o ran cyflawni'r amcanion a bennwyd ar gyfer 2020. Fodd bynnag, rydym yn parhau i ganolbwyntio ar y cynigion a nodwyd ar gyfer 2020-21 a byddwn yn cyhoeddi amserlen ddiwygiedig ar gyfer cyflawni yn 2021-22. Bydd y cyllid yn canolbwyntio ar y canlynol:

- Cefnogi Llwybr Gordewdra Clinigol, a fydd yn datblygu gwasanaethau plant a theuluoedd a chymorth i deuluoedd yn y blynyddoedd cynnar. Bydd hyn yn cynnwys cymorth i raglen Rheoli Pwysau yn ystod Beichiogrwydd a fydd yn datblygu model cyflawni cenedlaethol i gyflwyno arferion gorau, gydag arbenigedd a chymorth yn cael eu darparu ar gyfer pob Bwrdd Iechyd Lleol.
- Cynllun Ymyrryd i Blant a Theuluoedd a fydd yn ceisio cefnogi ein cymunedau mwyaf difreintiedig, wedi'i dargedu at y gyfran fwyaf o blant sy'n ordew, yn seiliedig ar y Rhaglen Mesur Plant. Bydd y cynllun yn cysylltu â seilwaith drwy Dechrau'n Deg a dulliau presgripsiynu cymdeithasol a bydd yn canolbwyntio'n benodol ar ymddygiad llonydd ac anghydraddoldebau iechyd er mwyn datblygu cynlluniau peilot i brofi ffyrdd newydd o weithio.
- Datblygu systemau gwaith drwy Fyrddau Iechyd Lleol a phartneriaid, er mwyn cynnal gweithgareddau ymgysylltu pwrpasol â phlant a theuluoedd, er mwyn eu grymuso i wneud penderfyniadau a datblygu atebion lleol.
- Datblygu ymchwil a dealltwriaeth o ymddygiad a fydd yn datblygu camau gweithredu wedi'u llywio gan dystiolaeth drwy'r cynllun cyflawni.

Gwasanaethau Newyddenedigol

Dyraniadau i Gyflwyno Safonau Newyddenedigol Cymru Gyfan

Mae Rhwydwaith Mamolaeth a Newyddenedigol Cymru Gyfan, a ffurfiwyd yn 2019 drwy gyfuno dau rwydwaith blaenorol, yn rhoi cyngor amserol sy'n seiliedig ar dystiolaeth i Fyrddau Iechyd, Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru a Llywodraeth Cymru mewn perthynas â gwasanaethau mamolaeth a newyddenedigol. Roedd yr uno hwn wedi cynnig cyfleoedd i feithrin cysylltiadau agosach ar bob cam o'r llwybr clinigol i famau a babanod a darparu meysydd newydd ar gyfer cydweithio.

Mae'r Rhwydwaith yn defnyddio dangosfwrdd Newyddenedigol i Gymru gyfan sy'n goruchwyllo gweithgarwch a pherfformiad; yn rhoi sicrwydd ynglŷn ag ansawdd gwasanaethau newyddenedigol yng Nghymru; yn darparu llwyfan ar gyfer monitro mesurau'r Rhaglen Archwilio Newyddenedigol Genedlaethol (NNAP) ar sail Cymru gyfan; ac yn cefnogi ceisiadau busnes Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru a Llywodraeth Cymru am wybodaeth am y ffordd y darperir gwasanaethau newyddenedigol.

Mae'r Rhwydwaith yn sicrhau y caiff cynnydd tuag at gydymffurfio'n llawn â'r Safonau, a ddiwygiwyd ddiwethaf gan Grŵp Llywio'r Rhwydwaith Newyddenedigol ym mis Medi 2017, ei fonitro'n rheolaidd. Roedd y safonau yn seiliedig ar y dystiolaeth a'r canllawiau arferion gorau diweddaraf a oedd ar gael ar yr adeg honno er mwyn sicrhau eu bod yn glinigol ac yn weithredol berthnasol. Dylanwadwyd arnynt gan ddatblygiadau newyddenedigol ledled y Deyrnas Unedig a gwnaethant ystyried argymhellion gan Gymdeithas Meddygaeth Amenedigol Prydain (BAPM), y Rhaglan Archwilio Newyddenedigol Genedlaethol (NNAP), Coleg Brenhinol Pediatreg ac Iechyd Plant (RCPCH), Bliss a safonau eraill a gyhoeddwyd yn Lloegr a'r Alban.

Nod safonau'r 3ydd Argraffiad oedd parhau i adeiladu ar safonau blaenorol er mwyn gwella gwasanaethau i fabanod a'u teuluoedd ledled Cymru, gan ymgorffori rôl gynyddol bwysig y Rhwydwaith Newyddenedigol ac Unedau Newyddenedigol yng Nghymru sy'n cydweithio er mwyn rhannu'r wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen i hwyluso gwella gwasanaethau'n barhaus.

Mae'r Rhwydwaith Mamolaeth a Newyddenedigol wedi datblygu set o ddangosyddion ansawdd ar gyfer adolygiadau gan gymheiriaid, ond bydd angen eu diweddarau o hyd yn dilyn y cylch presennol o adolygiadau (y disgwylir iddo gael ei gwblhau ym mis Ebrill 2021). Oherwydd y broses adolygu gan gymheiriaid a oedd yn dal i fynd rhagddi ac effeithiau pandemig Covid-19, ni ofynnodd y Rhwydwaith Mamolaeth a Newyddenedigol i Fyrddau Iechyd gwblhau hunanaseisd yn erbyn y safonau yn 2020. Mae'r hunanasesiadau hyn hefyd yn darparu amcangyfrif o'r goblygiad o ran cost i gyrraedd safonau. Mae'r asesiad sylfaenol hwn yn nodi unrhyw fylchau o ran y gwasanaethau a ddarperir mewn unedau yn ogystal â meysydd lle na chydymffurfir â'r safonau ar lefel uned.

Mae'r blaenoriaethau ar gyfer gwasanaethau newyddenedigol dros y 12 mis nesaf yn cynnwys gwaith sy'n mynd rhagddo i gyflwyno gwasanaeth cludiant newyddenedigol 24 awr, 7 diwrnod yr wythnos ledled De Cymru, a sicrhau bod yr adnoddau gofal critigol cywir gyda'r gweithlu priodol ar gael ledled De Cymru. Cytunwyd ar fodel cludiant newyddenedigol 24 awr dros dro a chaiff ei roi ar waith o fis Ionawr 2021 ymlaen, tra'n aros i fodel parhaol gael ei ddarparu yn ddiweddarach y flwyddyn nesaf.

Rydym hefyd yn disgwyl i fyrddau iechyd barhau i weithio gyda'r Rhwydwaith Mamolaeth a Newyddenedigol er mwyn sicrhau bod cynlluniau eu gwasanaethau newyddenedigol yn ddigon cadarn i gyrraedd Safonau Newyddenedigol Cymru gyfan a sicrhau gwelliannau ym mhob rhan o'r gwasanaeth.

Yn y dyfodol, bydd y Rhaglen Adolygu Gwasanaethau Newyddenedigol gan Gymheiriaid, a gyflwynwyd ym mis Ebrill 2019, yn parhau i adolygu cydymffurfiaeth â'r Safonau yn ogystal â mesurau perfformiad y cytunwyd arnynt, canllawiau clinigol a pholisïau sy'n berthnasol ar adeg cynnal yr adolygiad.

Lansiwyd Adolygiad Trawsnewidiol GIG Lloegr eleni ac mae'r Rhwydwaith wedi cytuno i feincodi'r gwasanaeth yng Nghymru yn erbyn y rhaglen hon a gwneud cyflwyniad yng nghyfarfod nesaf y Bwrdd ym mis Mawrth. Bydd hyn yn cynnwys data o Gymru, themâu adolygiadau gan gymheiriaid, y gweithlu meddygol a nyrsio, cymorth therapi ac argaeledd gofal sy'n pontio.

Mae gwaith ar y galw am wasanaethau Mamolaeth a Newyddenedigol ac adnoddau'r gwasanaethau hynny yn rhan o raglen y Rhwydwaith a'r rhaglen waith Gydweithredol. Ni chytunwyd ar amserlen ar gyfer y gwaith hwn eto. Fodd bynnag, bydd yn gofyn am gydweithrediad Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru a'r Uned Gyflawni.

Sut y bydd y dyraniad cyllidebol ar gyfer 2020-21 yn helpu i ysgogi newid / gwella perfformiad

Caiff gwasanaethau newyddenedigol byrddau iechyd eu cyllido drwy'r dyraniad refeniw dewisol blynyddol a bydd byrddau iechyd yn gosod eu blaenoriaethau lleol mewn perthynas â gwasanaethau newyddenedigol yn eu Cynlluniau Tymor Canol Integredig. Mae Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru yn rheoli'r mwyafrif o gyllideb y byrddau iechyd ar gyfer comisiynu gwasanaethau Gofal Dwys Newyddenedigol (Lefel 4) a Dibyniaeth Uchel Newyddenedigol (Lefel 3). Caiff y

gyllideb ar gyfer yr Uned Gofal Arbennig Babanod ei rheoli gan fyrddau iechyd unigol.

Ystyrir bod gwasanaethau newyddenedigol yn Wasanaethau Hanfodol y mae angen eu cynnal yn ystod pandemig COVID-19. Hysbyswyd byrddau iechyd bod angen iddynt adlewyrchu cynlluniau i gynnal gwasanaethau o'r fath fel rhan o'u gwaith cynllunio parhaus ac maent yn adrodd ar hyn i'r Rhwydwaith a Llywodraeth Cymru.

Ers 2015, mae Llywodraeth Cymru wedi buddsoddi tua £116m mewn datblygiadau newyddenedigol ledled Cymru. Gwnaed y buddsoddiad hwn mewn nifer o safleoedd aciwt allweddol yng Nghymru gyda'r nod o leihau nifer yr achosion o drosglwyddo mamau a babanod drwy ddarparu amgylchedd arbenigol, gyda'r gofod angenrheidiol, i sicrhau bod y gofal a roddir i fabanod yn ddiogel ac effeithiol. Mae'r cyllid a ddarparwyd yn ystod y cyfnod hwn yn cynnwys y canlynol:

- buddsoddwyd £19m yn y Ganolfan Gofal Dwys Newyddenedigol Isranbarthol (SuRNICC) yn Ysbyty Glan Clwyd, a agorwyd gan Brif Weinidog Cymru ym Medi 2018;
- dyrannwyd £44.5m ar gyfer y datblygiadau Cam II yn Ysbyty Athrofaol Caerdydd, a gwblhawyd yn 2019;
- dyrannwyd £25m ar gyfer Cam II y cynllun Menywod a Phlant yn Ysbyty Glangwili, Caerfyrddin, y disgwylir iddo gael ei gwblhau yn 2021;
- dyrannwyd £10m ar gyfer Capasiti Newyddenedigol ac Ôl-enedigol ar safle Ysbyty Singleton, a gwblhawyd ym mis Hydref 2020;
- dyrannwyd £6 miliwn ar gyfer gwaith ar yr uned newyddenedigol yn Ysbyty Tywysog Charles, Merthyr Tudful, a gwblhawyd yn 2018;
- buddsoddwyd £2m mewn gwaith ar uned newyddenedigol safle Ysbyty Brenhinol Gwent, Casnewydd, a agorwyd yn ystod gwanwyn 2017;
- buddsoddwyd £10m yng ngham 1 gwaith newyddenedigol yn Ysbyty Athrofaol Cymru a Glangwili er mwyn galluogi buddsoddiad pellach.

Iechyd Meddwl Amenedigol

Yn ystod pandemig Covid-19, rydym wedi sicrhau bod gwasanaethau amenedigol ymhlith y gwasanaethau iechyd meddwl 'hanfodol' hynny rydym wedi nodi'n glir bod angen eu cynnal. Drwy'r system rydym wedi'i rhoi ar waith gydag arweinwyr byrddau iechyd ar gyfer cyflwyno adroddiadau yn rheolaidd, rydym yn cael sicrwydd bod gwasanaethau iechyd meddwl amenedigol cymunedol yn weithredol ac ar gael o hyd.

Gwnaed y buddsoddiad gwreiddiol ar gyfer gwasanaethau iechyd meddwl amenedigol i fyrddau iechyd yn 2015-16 ac roedd yn cyfateb i £1.435m. Nododd cylchoedd dilynol o gyllid trawsnewid iechyd meddwl (a ddechreuodd yn 2018/19) a chyllid gwella gwasanaethau (yn 2019-20 a 2020-21) nifer o feysydd â blaenoriaeth lle roedd gan fyrddau iechyd hyblygrwydd i benderfynu i ble y byddai eu cyllid yn cael ei ddyrannu. Mewn rhai byrddau iechyd, ond nid pob un, arweiniodd hyn at ddyrannu cyllid ychwanegol i wasanaethau iechyd meddwl amenedigol cymunedol.

Dengys y tabl canlynol y dyraniadau cyllid cronol a fydd yn rhan o'r cyllid sydd wedi'i neilltuo ar gyfer Iechyd Meddwl ym Mhrif Ddyraniad y Byrddau Iechyd ar gyfer 2021-22.

	Cyfanswm
Bwrdd Iechyd	£m
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	807,426
Bwrdd Iechyd Addysgu Powys	223,309
Bwrdd Iechyd Hywel Dda	327,109
Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe	361,213
Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	301,149
Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf	336,030
Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan	472,237
	2,828,473

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau'n ymrwymedig i wella gwasanaethau, gyda gwasanaethau iechyd meddwl amenedigol yn parhau'n faes â blaenoriaeth yn 2021-22.

Datblygwyd cynigion gan fyrddau iechyd yn seiliedig ar anghenion eu hardal ac ar y ddealltwriaeth bod Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau i bob bwrdd iechyd bod disgwyl iddo gyrraedd Safonau Cymunedol Amenedigol Coleg Brenhinol y Seiciatryddion. Mae gan yr Arweinydd Clinigol Amenedigol rôl bwysig i'w chwarae o ran helpu byrddau iechyd i weithio tuag at y safonau hyn. Caiff effaith y cyllid gwella gwasanaethau iechyd meddwl ar gyfer gwelliannau amenedigol ei monitro drwy'r trefniadau y cytunwyd arnynt ar gyfer Cynllun Cyflawni Law yn Llaw at Iechyd Meddwl 2019-2022.

Er bod Covid-19 wedi effeithio ar gynlluniau gwaith ar gyfer iechyd meddwl amenedigol, mae gwaith yn mynd rhagddo i sefydlu darpariaeth i gleifion mewnol ar safle Tonna sy'n rhan o Fwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe. Rydym ar y trywydd iawn i gwblhau'r gwaith adeiladu hwn a disgwylir i'r uned agor ym mis Ebrill 2021. Cost y gwaith adeiladu hwn yw £1.6m, ar hyn o bryd.

Iechyd Meddwl a Lles Emosiynol Plant a Phobl Ifanc

Fel ffocws allweddol i waith craffu'r Pwyllgor yn ystod y 5ed Senedd hon, byddem yn croesawu'r canlynol:

• Sylwadau manwl mewn perthynas ag iechyd meddwl a lles emosiynol plant a phobl ifanc

Yn y gyllideb ddrafft, rydym yn neilltuo cyllid ychwanegol i gefnogi Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) a'r Dull System Gyfan o ymdrin ag iechyd meddwl. Mae hyn yn ymateb i'r cynnydd disgwyliedig yn y galw am y gwasanaethau hyn a'r angen i newid i ddarpariaeth ataliol integredig er mwyn cefnogi iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc.

Cynigir cymorth i blant ifanc â chyflwr iechyd meddwl wedi'i ddiagnosisio ar lefel gymunedol lle y bo'n bosibl ond, mewn rhai achosion, efallai y bydd yr ymyrraeth arbenigol hon gan CAMHS ar gyfer y plant mwyaf agored i niwed yn golygu bod

angen iddynt gael eu trin fel cleifion mewnol. Caiff y cyllid ychwanegol (£5.4m) ei gyfeirio tuag at hybu cynlluniau gwasanaethau CAMHS y GIG yn erbyn Haen 4 (gofal arbenigol, gan gynnwys gofal fel cleifion mewnol) yn ogystal â Thimau Dwys Cymunedol.

Fel rhan o'n Dull System Gyfan, bydd yn ehangu'r ddarpariaeth o wasanaethau cwnsela mewn ysgolion a chymorth emosiynol ochr yn ochr â chynyddu darpariaeth mewngymorth CAMHS drwy ymestyn y safleoedd peilot ar sail Cymru gyfan, gan ddarparu £4m o gyllid ychwanegol yn y gyllideb hon, hyd at gyfanswm o £9m. Byddwn hefyd yn parhau i gefnogi'r gwaith o roi ein fframwaith dull system gyfan ar waith, drwy gyllido arweinwyr cyflawni i weithio'n lleol gydag ysgolion, awdurdodau lleol a phartneriaid eraill i ddatblygu dulliau system gyfan o ymdrin â llesiant dysgwyr; ac adeiladu ar weithgarwch cynharach drwy ddatblygu ymyriadau cyffredinol ac ymyriadau wedi'u targedu ymhellach; cyfleoedd dysgu proffesiynol; a chefnogi llesiant staff ysgol.

▪ Gwybodaeth am ddyraniadau o ran iechyd meddwl a lles emosiynol plant a phobl ifanc yn 2021-22 a lle y gellir eu canfod yn y MEG Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg.

Mae cyllidebau iechyd meddwl a ddelir yn ganolog wedi'u trosglwyddo i'r MEG Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg. Mae cyllid a ddyrennir i'r GIG ar gyfer gwasanaethau Iechyd Meddwl yn dal i fod yn rhan o brif ddyraniad y GIG yn y MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae'r cyllid sydd wedi'i neilltuo i'r GIG, ar gyfer yr holl wasanaethau iechyd meddwl, wedi cynyddu i £726m ar gyfer 2021-22.

**Yn y MEG Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg
Llinell Wariant yn y Gyllideb 0270 – Iechyd Meddwl**

- £7.1m, a gyhoeddwyd yn 2019-20, mewn perthynas â Cadernid Meddwl.
- Cymorth ychwanegol gwerth £7m ar gyfer y Dull System Gyfan er mwyn gwella lles emosiynol ac iechyd meddwl plant a phobl ifanc.
- £5.4m o gyllid ychwanegol i gefnogi pobl ifanc â chyflwr iechyd meddwl wedi'i ddiagnosio drwy wasanaethau cymunedol neu wasanaethau arbenigol i gleifion mewnol.

*Buddsoddiad parhaus gwerth £2m yn y dull system gyfan o'r MEG Addysg yn 2021-22. Felly, mae cyfanswm y cyllid yn cyfateb i £9m.

Caiff y cyllid gwerth £7m ar gyfer gwella gwasanaethau iechyd meddwl, a gyhoeddwyd yn 2020-21, ei ddyrannu i fyrddau iechyd fel rhan o'u prif ddyraniad. Bydd cynnydd yn y cyllid ar gyfer gwella gwasanaethau Iechyd Meddwl ar gyfer 2021-22, fel rhan o'r £20m ychwanegol a gyhoeddwyd i gefnogi iechyd meddwl.

Byddem hefyd yn croesawu cael rhagor o fanylion am y canlynol:

- *Cyllid ar gyfer cyflawni blaenoriaethau ar gyfer iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc fel y'u nodir yn y fersiwn ddiwygiedig o Gynllun Cyflawni Law yn Llaw at Iechyd Meddwl.*

Mae nifer o'r camau gweithredu yn y fersiwn ddiwygiedig o Gynllun Cyflawni Law yn Llaw at Iechyd Meddwl yn canolbwyntio ar blant a phobl ifanc a chânt eu cyflawni drwy ddefnyddio'r cyllid a nodwyd uchod.

▪ *Manylion y cyllid i liniaru effeithiau Covid-19 ar iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc, gan gynnwys sut y bydd hwn yn mynd i'r afael â'r effaith anghymesur ar rai grwpiau (gan gynnwys, er enghraifft, y rhai ag afiechyd meddwl eisoes, plant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n agored i niwed, a grwpiau incwm isel).*

Mewn ymateb i bandemig Covid-19, rydym wedi diwygio ein Cynllun Cyflawni Law yn Llaw at Iechyd Meddwl 2019-2022 er mwyn diwallu anghenion iechyd meddwl sy'n newid. Mae'r cynllun diwygiedig yn ailddatgan ein hymrwymiad i flaenoriaethu iechyd meddwl a lles plant a phobl ifanc ac rydym wedi cyflymu'r broses o gyflawni sawl cam gweithredu, gan gynnwys ehangu haen 0 a darpariaeth cwnsela mewn ysgolion er mwyn helpu i wneud hyn.

At hynny, yn ystod 2020, rydym wedi rhoi £9.9m o gyllid ychwanegol ar gyfer iechyd meddwl i'r GIG, y trydydd sector ac Awdurdodau Lleol.

- £5m ar gyfer y dull system gyfan o ymdrin â lles meddyliol – mae hyn yn cynnwys cynyddu nifer y gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion.
- £2.7m i gefnogi haen 0 er mwyn helpu i leihau'r galw am wasanaethau iechyd meddwl y GIF yn y sector gofal sylfaenol. Mae hyn yn cynnwys cymorth i blant a phobl ifanc – er enghraifft, drwy Becyn Cymorth Iechyd Meddwl Ieuenctid a llinell gymorth CALL.
- £2.2m i greu capasiti i ddarparu ar gyfer y cynnydd yn nifer y cleifion mewnol ledled Cymru.

Mae hyn yn ychwanegol at y buddsoddiad ychwanegol arfaethedig o £7m mewn gwasanaethau iechyd meddwl drwy'r gronfa gwella gwasanaethau (a nodir isod).

Mae cyllideb ar y cyd y MEG Addysg a'r MEG Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg, a oedd yn cyfateb i £5m yn y flwyddyn flaenorol a £9.4m yn 2021-22, yn cefnogi ymateb Llywodraeth Cymru i bandemig Covid-19. Mae hyn yn cydnabod y bydd effeithiau'r pandemig ar iechyd emosiynol a llesiant plant a phobl ifanc yn parhau ar ôl yr effaith gorfforol. Yn y flwyddyn flaenorol, rydym wedi targedu cyllid yn benodol i gefnogi gweithgarwch sy'n gysylltiedig â phandemig Covid-19, megis helpu darparwyr gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion i symud darpariaeth ar-lein a datblygu modiwlau dysgu proffesiynol penodol sy'n ymwneud â Covid-19.

▪ *Sut y bydd y Gyllideb Ddrafft hon yn cefnogi dull 'system gyfan', drawslywodraethol a thraws-sector o ran iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc, gan gynnwys ffocws ar atal / ymyrraeth gynnar a meithrin gwytnwch.*

Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi cytuno i adolygu aelodaeth y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Cyd-Weinidogol ar Ddull Ysgol Gyfan o Ymdrin ag Iechyd Meddwl a Llesiant a fydd yn dod yn Grŵp Gorchwyl a Gorffen Gweinidogol ar gyfer Gweithredu ar sail System Gyfan i ysgogi cynnydd am weddill tymor y Senedd hon.

Er y parheir i ganolbwyntio ar blant o oedran ysgol, bydd y dull system gyfan yn adlewyrchu gwaith presennol y grŵp yn well a'i alluogi i roi arweiniad ac ehangu ar draws meysydd perthnasol ychwanegol.

Yn benodol, bydd yn sicrhau bod camau gweithredu a arweinir gan y sectorau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol yn cael eu hintegreiddio â'r cymorth strwythuredig ar gyfer gweithgarwch gweinyddol a rhaglenni sydd wedi canolbwyntio ar y Dull System Gyfan hyd yma ac yn cael budd o'r cymorth hwnnw.

Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf y grŵp y pennwyd ffocws newydd iddo ar 14 Rhagfyr a bydd y grŵp yn cyfarfod yn amlach yn y Flwyddyn Newydd er mwyn sicrhau ein bod yn cynnal y momentwm o ran cyflymder y broses gyflawni.

Rydym yn bwriadu cyhoeddi fersiwn derfynol fframwaith y Dull System Gyfan ar ddechrau 2021 ac rydym hefyd yn ystyried pa waith a chymorth pellach sydd ei angen er mwyn helpu ysgolion, awdurdodau lleol a phartneriaid eraill i roi'r fframwaith ar waith yn effeithiol. Mae hyn yn cynnwys y ffordd orau o sicrhau y caiff ein gwaith ei fonitro a'i werthuso'n lleol gan ysgolion.

▪ *Cyllid i gefnogi datblygiad a chynaliadwyedd y gweithlu gofal iechyd plant a phobl ifanc, gan gynnwys cyfeiriad penodol at y gweithlu iechyd meddwl plant a phobl ifanc.*

Yn Law yn Llaw at Iechyd Meddwl 2019-2022 mae cam gweithredu â blaenoriaeth i ddatblygu cynllun ar gyfer y gweithlu iechyd meddwl. Mae'r cynllun ar gyfer y gweithlu yn cael ei ddatblygu ar y cyd ag Addysg a Gwella Iechyd Cymru (AaGIC) a Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC).

Cynhaliodd AaGIC a GCC ymarfer mapio gyda Byrddau Iechyd yn ystod mis Tachwedd er mwyn nodi staff a swyddi a bydd yr ymarfer hwn yn llywio'r Cynllun ar gyfer y Gweithlu Iechyd Meddwl y bwriedir ymgynghori arno ar ddiwedd 2021. Yn ystod mis Hydref, arweinodd AaGIC a GCC gynhadledd rithwir ar y cyd, a barodd fis, er mwyn ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid i lywio'r gweithlu iechyd meddwl yng Nghymru. Bydd y gwaith hwn yn llywio gwariant ar y gweithlu iechyd meddwl plant a phobl ifanc yn y dyfodol. Fodd bynnag, yn y cyfamser, mae elfennau o'r cyllid gwella gwasanaethau wedi'u dyrannu i ddiwallu anghenion hyfforddi a datblygu a nodwyd gan fyrddau iechyd.

▪ *Gwybodaeth am y gronfa gwella gwasanaethau iechyd meddwl, gwerth £7m, gan gynnwys (mewn perthynas â phlant a phobl ifanc) manylion am sut mae'r cyllid hwn yn cael ei ddefnyddio gan fyrddau iechyd yn 2020-21, a'r amcanion/blaenoriaethau o ran y cyllid hwn ar gyfer 2021-22.*

Ar gam cynnar, cydnabu Llywodraeth Cymru bwysigrwydd rhoi cymaint o hyblygrwydd â phosibl i fyrddau iechyd ymateb i'r pwysau sy'n gysylltiedig â'r pandemig presennol ym maes iechyd meddwl ac, felly, rhyddhaodd y chwe mis cyntaf o gyllid (£3.5m) a ddyrannwyd i bob bwrdd iechyd er mwyn sicrhau'r parhad a'r hyblrwydd roedd eu hangen ar yr adeg hon. Gofynnwyd i fyrddau iechyd, yn ôl-weithredol, roi trosolwg lefel uchel ynglŷn â'r ffordd roedd y cyllid yn cael ei ddefnyddio i ymateb i'r pwysau sy'n

gysylltiedig â'r pandemig presennol ym maes iechyd meddwl. Cadarnhaodd y ffurflenni a ddychwelwyd fod y cyllid hwn wedi cael ei ddefnyddio mewn sawl ffordd, gan gynnwys: talu am staff ychwanegol o asiantaethau a staff wedi'u hadleoli o adrannau eraill, talu am ofal ychwanegol am fod gwasanaethau gofal dydd wedi cau, comisiynu capasiti gofal ychwanegol ar gyfer cleifion mewnol ac ailgyflunio modelau gwasanaeth er mwyn eu darparu'n ddigidol.

Dyrannwyd yr ail ddyraniad o £3.5m i nifer o feysydd â blaenoriaeth. Bydd elfennau o gynigion wedi'u targedu at bobl ifanc wedi'u cynnwys yn y rhan fwyaf o gategoriâu â blaenoriaeth. Nodir y rhaniad rhwng y meysydd â blaenoriaeth ar gyfer 2020-21 yn y tabl isod.

Maes Blaenoriaeth	Y swm y gofynnwyd amdano 2020/21
Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed	£330,495
Anhwylderau bwyta	£501,385
Amenedigol	£222,488
Therapiau Seicolegol – darpariaeth ar gyfer pob oedran (gyda £51,000 wedi'i anelu'n benodol at Blant a Phobl Ifanc)	£446,446
Argyfwng / Y Tu Allan i Oriau – darpariaeth ar gyfer pob oedran (gyda £253,000 wedi'i anelu'n benodol at Blant a Phobl Ifanc)	£991,217
Ymyrraeth Gynnar mewn Seicosis	£92,166
Arall (h.y. fferylliaeth, iechyd mewn carchardai, gwasanaethau adfer)	£300,011
Ymateb i bandemig Covid-19	£367,848
Blaenoriaethau Covid/Cynllun Cyflawni Amhenodol	£247,944
Cyfanswm	£3,500,000

Caiff effaith y cyllid hwn ei fonitro drwy'r trefniadau y cytunwyd arnynt ar gyfer Cynllun Cyflawni Law yn Llaw at Iechyd Meddwl 2019-2022.